

Wiedza, umiejętności, postawy – trzy wymiary edukacji wyższej wpisane w ramy kwalifikacji

Konferencja Bolońska:

„Wychowawcze zobowiązania uniwersytetu...”

Uniwersytet Gdański, 25 czerwca 2010 r.

Ewa Chmielecka, Ekspert Boloński

Plan referatu

- Proces Boloński a wychowawcze cele uczeni
- Europejskie i krajowe ramy kwalifikacji
- Elementy i deskryptory poziomów ram
- Jak rozumieć „inne kompetencje - postawy”?)
- Informacja, wiedza, mądrość
- Jak kształtujemy postawy?
- „Postawy” a wdrażanie KRK
- Ruch dobrych praktyk

Proces Boloński: główne cele

„Mamy Europę, pora stworzyć Europejczyków”

1. Przygotowanie absolwentów dla rynku pracy
2. Rozwój i podtrzymanie szerokiej podstawy wiedzy zaawansowanej (dla społeczeństwa wiedzy)
3. Przygotowanie do bycia aktywnym obywatelem w dojrzałej demokracji
4. Rozwój osobowy kształconych

Cele 1 i 2 dobrze rozumiane i realizowane

Cele 3 i 4 pomijane i trudne w realizacji

Cele 3 i 4 szczególnie ważne dla młodych demokracji

Framework for Qualifications of the European Higher Education Area

"Democracy ultimately depends on active participation of educated citizens ... education .. plays key role in developing democratic culture ... the active participation requires ... broad education in a variety of fields ... nature of democratic attitudes and values and the ability to think critically,,

Bergen Communique, 2005

Europejskie i krajowe ramy kwalifikacji - historia powszechna

- Ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego
 - Komunikaty z Bergen, Londynu i Leuven
 - 3 główne cykle + deskryptory dublińskie oraz poparcie dla ram
 - Kontynuacje przez BFUG
- Europejskie Ramy Kwalifikacji dla LLL
 - Rekomendacja PE z 23 kwietnia 2008
 - 8 poziomów edukacji w ERK
 - Opisy wymagań w działach: wiedza, umiejętności i inne kompetencje
 - Spójność z ramami bolońskimi, nadrzędność ERK
 - Zakładany kalendarz
 - 2010 – odniesienia ram krajowych do europejskich – pierwsze raporty referencyjne
 - 2011 – raporty referencyjne cd.
 - 2012 – na dyplomach (wszelkich świadectwach) numer poziomu EQF i NQF
- Działalność EQF Advisory Group i innych ciał (cedefop)
- Projekty towarzyszące:
 - „New skills for new jobs”
 - EQAR, EQARF
- Zaawansowanie prac w krajach europejskich – rozmaite (patrz raporty cedefop).

Europejskie i krajowe ramy kwalifikacji - historia polska

- Od 2008 – Zespół Ekspertów MEN (4.3.1. POKL)
 - Obecnie projekt realizowany w IBE
- Od 2006 – Grupa Robocza ds. KRK w szkolnictwie wyższym
- Wcześniejsze prace:
 - standardy kwalifikacji zawodowych,
 - nowe podstawy programowe: dla edukacji ogólnej i zawodowej
- Zaawansowanie:
 - Model PRK gotowy (styczeń 2010) – projekt MEN
 - Model KRK dla szkolnictwa wyższego spójny z PRK gotowy (kwiecień 2010 – IV wersja)
- Powołanie ciał odpowiedzialnych za wdrożenie LLL i Krajowych Ram Kwalifikacji – koordynacja ponadsektorowa (luty 2010)
 - Problem równoległości prac koncepcyjnych i decyzji
 - W tym konsultacji – włączania interesariuszy

Ramy kwalifikacji - dlaczego?

Różnorodność programów kształcenia

a

porównywalność uznanych kompetencji (kwalifikacji)
oraz przenoszenie i kumulacja dokonań w uczeniu się.

Jak rozwiązać ten problem?

Odpowiedź: za pomocą ram kwalifikacji.

Jakie zmiany w organizacji kształcenia proponowane są przez KRK?

Powiększenie zakresu autonomii programowej:

- zniknie obowiązek stosowania nazw kierunków studiów zgodnie z centralną listą kierunków studiów.
- zniknie obowiązek tworzenia programów studiów wg tzw. „ramowych treści kształcenia”.
 - Ale zróżnicowane zakresy autonomii uczelni
- Konieczność zastosowania metody KRK do budowy i opisu programów studiów. Pomoc:
 - Opisy dla 8 obszarów
 - Seminaria i warsztaty
 - „wzorcowe” programy studiów (patrz „Tuning”, SBS, inne przykłady międzynarodowe)
 - Ruch dobrych praktyk – **w tym interpretacja „postaw”!**

Efekty uczenia się w PRK: kategorie kluczowe opisu

- Wiedza
 - zakres wiadomości,
 - głębia rozumienia
- Umiejętności:
 - komunikacja,
 - rozwiązywanie problemów,
 - zastosowanie wiedzy w praktyce
- Postawy
 - tożsamość,
 - współpraca,
 - odpowiedzialność

Efekty uczenia się w P/KRK: „inne kompetencje - postawy”

ERK - Poziom 6 KRK – licencjat, inżynier	ERK - Poziom 7 KRK – magister	ERK - Poziom 8 KRK – studia doktoranckie
<p>Jest zdolny do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● inicjatywy i samodzielności w działaniach profesjonalnych ● odpowiedzialności za pracę własną i innych w kontekście podstawowych zasad etyki, w tym etyki zawodu ● efektywności działań (pracy) wg wskazówek oraz do pracy w zespole ● formułowania sądów w ważnych sprawach społecznych i światopoglądowych 	<p>Jest zdolny do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● inicjatywy, samodzielności, podejmowania niezależnych działań profesjonalnych – ● odpowiedzialności za pracę własną i innych stosowania i rozwijania zasad etyki zawodu ● przywództwa i przedsiębiorczości oraz świadomości pełnionej roli zawodowej ● świadomości pełnionej roli społecznej, zrozumienia własnej i zbiorowej odpowiedzialności za ważne wydarzenia społeczne 	<p>Jest zdolny do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● inicjatywy w określaniu nowych obszarów badań lub w tworzeniu nowych miejsc pracy ● pełnej odpowiedzialności za pracę własną innych oraz przyczyniania się do podtrzymania i doskonalenia etosu wspólnoty naukowej (zawodowej) ● samokrytycyzmu w pracy twórczej, działań na rzecz jej usprawnienia i wzrostu jej efektywności ● przyczyniania się do postępu społecznego i/lub kulturalnego w społeczeństwie opartym na wiedzy

Efekty uczenia się w P/KRK: „inne kompetencje - postawy”

Interpretacja tych haseł należy do:

- Uczelni (zapisy w misji, strategii)
- Jednostek tworzących programy studiów
 - macierz efektów kształcenia
- Jednostek tworzących programy zajęć
 - W szczególności odpowiadających za „postawy”

A zatem:

Jak będziemy rozumieć „postawy”?

Jaki rodzaj efektów kształcenia im przypiszemy?

Jaką drogę ich budowania i potwierdzania zaoferujemy naszym uczelniom i studentom?

Wiedza, umiejętności, postawy - krótka osobista refleksja

Trzy cele kształcenia akademickiego:

umiejętności, rozumienie, postawy

a

informacja, wiedza, mądrość

Informacja , wiedza, mądrość - krótka osobista refleksja, cd.

Informacja nie jest wiedzą,
ale
nie ma wiedzy bez informacji

Wiedza nie jest mądrością,
ale
nie ma mądrości bez wiedzy

Jak kształtujemy postawy?

(lista bez pretensji do kompletności):

- refleksja humanistyczną
- naśladownictwo - dobry (lub zły) przykład
- inspirowane zaangażowanie
- ??

Problemem wychowania nie jest to, jak dobrze pokierować człowiekiem, jak skłonić go, aby podążał za najlepszymi rozwiązaniami. Problemem jest to, jak obudzić w nim ducha wolności. Jak sprawić, aby chciał swobodnie, mądrze i odpowiedzialnie stanowić sam o sobie."

Józef Tischner

Postawy – obawy (także MNISzW)

- Indoktrynacja:
 - Gotowy zestaw wartości + motywacja

Indoktrynacja jawna i utajona

a

uwewnętrznianie wartości przez dyskusję

Edukacja humanistyczna a uwewnętrznianie wartości przez dyskusję (do której trzeba być przygotowanym)

Humanistyka jako nauka:

- o człowieczeństwie
- o wartościach
- bez argumentacji rozstrzygającej

a kształtowanie postaw

Kształtowanie postaw: naśladownictwo

- Zawsze daje się przykład. Czy zawsze dobry?
- Relacja mistrz – uczeń
- Relacja wspólnota – instytucja
 - Ponownie indoktrynacja utajona.

Kształtowanie postaw: inspirowane zaangażowanie

- Życie polityczne, życie publiczne, życie uczelni
- Bezinteresowność nagradzana
- Kodeksy
- Procedury

Uwaga: KRRK otwiera pole do uznawania kompetencji zdobytych poza edukacją formalną!

Jak to wpisać w Krajowe Ramy Kwalifikacji?

- Regulacje prawne i ruch dobrych praktyk
- „Dobre praktyki” w sferze kształtowania postaw:
 - Dyskusja nad rozumieniem „postaw” – rozwiewanie obaw, budowanie dobrych przykładów
 - Dbłość o obecność stosownych efektów kształcenia w programach (curriculum)
 - Dbłość o programy zajęć sprzyjających budowaniu postaw
 - Dopuszczanie efektów spoza edukacji formalnej
 - inne

„Dobre praktyki” w sferze kształtowania postaw

- Ogólnopolskie seminarium rozwijające interpretacje „postaw – innych kompetencji”
- I stosowna publikacja pod koniec r. ak. 2010-2011
- Wniesione pod rozagę decydentom
- Może pod egidą
 - konferencji rektorów?
 - stowarzyszeń (jak PTF)?
 - Innych ważnych ciał?

Czekamy na chętnych! <echmie@sgh.waw.pl>

Dziękuję za uwagę.